

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ,
АСПІРАНТІВ, СПІВРОБІТНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ

(Суми, 23-24 квітня 2015 року)

5. Охорона дитинства: теорія, досвід, перспективи. Матеріали конференції, присвячені 80-річчю від дня заснування державного показового Дитячого містечка імені III Комінтерну в Одесі. – О., 2001.
6. Чекан О. Чужі = рідні / О.Чекан // Тиждень. – 2011. - № 50.
7. http://uk.wikipedia.org/wiki/Безпритульні_діти

СІМ'Я У ПЕРІОД НАВЧАННЯ: ПОГЛЯД ЗСЕРЕДИНИ

Сахно П. І., Коломієць Д. В., *студ. гр. ПР-31*

Питанням про створення сім'ї у період навчання задається не одна тисяча студентів. Особливо цікавим та хвилюючим це питання є для старшокурсників. Існує думка серед молоді, що створення родини в університетські роки — запорука до щасливого сімейного майбутнього. Так як, навчання і спільні інтереси зближують на все життя. І до того ж, можна разом формувати свій характер, змінюватися, що майже не можливо у зрілому віці. Що ж думають студенти СумДУ з цього приводу?

У цій статті будуть представлені їх погляди на створення сім'ї у період навчання. Зараз студенти починають задумуватися про своє майбутнє набагато раніше, ніж їх попередники.

І до того ж «сім'я» завжди залишається важливим питанням для багатьох народів світу, у всі часи. У кожного народу існують цілі «сімейні традиції», оповиті віками! Не існує такої нації, де б не існувало поняття родини, сімейних та шлюбних відносин. Для прикладу, азіати і по сьогодні оберігають всі давні традиції та релігійні догми, бо ж їм справді важко відмовитися від того, що накопичувалося та вкарбовувалося у їх свідомість століттями. У країнах Азії дружини шанують та поважають своїх чоловіків. Головне ж багатство азіатської родини — це не власна квартира чи машина, а діти. Вони— найбільша радість життя.

З великою повагою ставляться до родинно-шлюбних стосунків у Ватикані. З особливим трепетом ставляться матері до своїх синів. Так, наприклад, майбутня невістка має спочатку заслужити довіру матері свого коханого. У випадку, якщо ж такого не станеться, то про майбутнє цієї пари ніхто навіть не говорить.

Такий підхід до родинних стосунків може викликати багато осуду. Проте, є і позитивна сторона: якщо ж невістка сподобається

матері свого коханого, то родинну будуть вважати надзвичайно щасливою та міцною. Дівчина зможе завжди звертатися за допомогою до неї і навіть дещо скаржитися на свого чоловіка.

В Італії родинно-шлюбні стосунки можуть здатися нам досить дивними, але вони заслуговують на увагу у розрізі даної статі: якщо у родині народжується син, то так склалося історично, що його починають пестити з самого дитинства, він назавжди залишається «прив'язаним» до своєї матері.

Тоді ж, до дівчинки відношення зовсім інше: їх вважають «берегинями домашнього вогнища», а тому пестити занадто їх не можна, адже у старшому віці вони не зможуть чітко оцінювати життєві ситуації та не зможуть бути опорою своєму чоловіку.

Бельгійську родину вважають найміцнішою у всьому світі. Досить дивно, можливо, для нас, що бельгійські підлітки завжди охоче відвідують своїх бабусь, дідусів, тіток... І мало хто з них, має бажання скоріше піти з сімейного обіду.

Багато відомих вчених займалося питанням сімейно-шлюбних стосунків.

На початку існування людства, за переконаннями Моргана, єдинокровна сім'я являла перший етап у розвитку сім'ї. Усю історію Л.Г.Морган поділив на два періоди: ранній — організація, що базується на родах та племенах і пізній — політичні організації, що засновані на різних відношеннях людей до території та власності. Він представив еволюцію сімейно - шлюбних відносин, а також дав періодизацію розвитку людства.

Потім ідею Моргана про зміни в понятті «сім'я» підтримав Ф. Енгельс, який вивчав історичну еволюцію різноманітних типів родини. На думку цього вченого, важливу роль в цій еволюції зіграли саме економічні причини, а також він вважав, що поняття «родина» має віддячити своїм розвитком виникненню приватної власності.

На початку 20 століття вивченням родини займався П.Сорокін. Він проводив дослідження сімейно-шлюбних відносин різних народів. На його думку, на розвиток сім'ї, відносин між її членами впливає ряд факторів: економічні, демографічні, культурні, релігійні.

Вчений відмічав, що шлюбні стосунки являють собою надзвичайну складну гаму людських відносин: від природно-біологічних до економічних, правових, етичних, соціально-психологічних та естетичних. Все це слід обов'язково враховувати,

адже ці фактори мають безпосередній вплив на міцність сімейно-шлюбних відносин.

Сьогоднішнє життя внесло свої корективи у поняття людей про цінності: люди у погоні за кар'єрою, грошима, бізнесом, а тому на сім'ю якимось чином немає часу. Безперечно, нам тут слід сказати, що шлюб — це не означає щасливу та міцну родину. Молоді люди повинні розуміти, що «штамп» — це не заорука сімейного тепла, а тому кожен з пари має бути готовий до того, аби разом докласти максимум зусиль для створення справжньої сім'ї.

Тож, дізнатися що думають студенти про сім'ю, як багато з них ставить її на перше місце у системі своїх особистих цінностей — і є головним завданням цієї статті.

Ми опитали 50 студентів СумДУ різних спеціальностей, 2-4 курсів: 25 хлопців віком від 19 до 22 та 25 дівчат віком від 19 до 21. Опитаним були представлені 10 питань. За відповідями студентів порівнюємо чоловічий та жіночий погляди на створення родини у студентські роки.

У першому питанні студенти мали вибрати твердження про родину, яке у якійсь мірі відображає їх особисту думку. Відповідь «А» обрали 16 хлопців та 38 дівчат: *«Сім'я — найтепліше місце на планеті. Лише на цьому малому острові ти будеш відчувати справжнє щастя»*. Для 4 хлопців наявність самої сім'ї виявилася у рази важливіше, за людей з яких вона буде складатися — відповідь Б: *«Наявність самої сім'ї у рази важливіше, аніж люди, з яких вона складається»*. Це безперечно говорить, що у цих студентів є страх самотності у майбутньому. Жодна з дівчат цю відповідь не обрала. Відому фразу з роману Анна Кареніна: *«Усі щасливі сім'ї схожі одна одну, а кожна нещаслива сім'я — нещаслива по своєму»* обрали 30 хлопців та 12 дівчат.

Студенти, незважаючи на свій дещо юний вік, відсутність життєвого досвіду розуміють, що сім'я — це єдине, що зможе приносити справжнє щастя кожного дня, місце де справді чекає тепло та щирі посмішки дорогих людей. Студенти розуміють, що аби досягти такої міцної щасливої родини слід прикласти багато зусиль, бо перед кожною парою може постати ряд різноманітних проблем: це і побутові, і фінансові, і психологічні (складність у розумінні один одного). І лише бажання та спільні зусилля зможуть зробити таку родину щасливою.

Друге питання звучало таким чином: «Який для вас головний мотив для створення сім'ї?» Ніхто з опитаних не вважає головним мотивом для створення сім'ї бажання мати постійного сексуального партнера. *26 опитаних хлопців* обрали відповідь Б: «*бажання оточити коханого/кохану постійним піклуванням та коханням*». Цю відповідь обрали також *24 дівчини*.

Інші обрали відповідь «В»: «*бажання стати батьком/матір'ю*». З *50 хлопців* відповідь про батьківство обрали *24* та відповідно *26 дівчат*. Це відповіді розумних, раціональних та дорослих людей.

Про 3 питання багато хто з опитаних говорив, що тут майже схожі відповіді, але вже потім, вчитавшись зрозуміли, що там все «добре замасковано» під завдання, що дещо у іншій статті назвали б «вибір пріоритетів». *16 хлопців* обирають відповідь «А»: «*перспективний чоловік/дружина, дохід родини, що вище за середній, власна квартира, через декілька років перша дитина*». Ми по телевізору чуємо, що це лише жінки шукають перспективних чоловіків. *12 хлопців* — кар'єристи, тобто вони обрали відповідь «Б»: «*кар'єра, власна квартира, надійний та коханий чоловік/дружина, дитина*». А *22 інших опитаних хлопця* обрали відповідь «В»: «*коханий чоловік/кохана дружина, стабільний дохід, дитина, житло*». Це зовсім не говорить, що перші *16 хлопців* цинічні та негативні персонажі у опитування. Кожен має право думати так, як вважає правильно.

Перспективного чоловіка шукають собі лише *8 опитаних дівчат* (тобто це відповідь «А»). Більшість, а саме *25 опитаних* на перше місце поставили коханого чоловіка (відповідь «В»), інші ж *17* — кар'єру (відповідь «Б»). Зараз вже цим мало кого здивуєш. Навпаки, аби ніхто з дівчат не обрав би кар'єру, то оце було б нонсенсом!

Аналіз питання під номером 4: «*Чи вважаєте ви нормальним, аби вступати у шлюб на момент навчання у ВУЗі?*» дав нам такі результати: з відповіддю «А»: «*Так, чому ні?*» погодилися *11 хлопців та 23 дівчини*. Категорично налаштованими проти таких шлюбів (відповідь «Б») є *18 хлопців та 5 дівчат*. Відповідь «В»: «*Лише за особливих умов (вагітність)*» обрали *21 хлопець та 22 дівчини*.

Про що це свідчить? Про те, що хлопці бояться відповідальності? Про те, що починають відразу думати про проблеми молоді родини, а не про «те, що слід вже замовити

ресторан та підготувати запрошення»? А може, що у цих дівчат є кохані люди і вони готові до шлюбу? Навряд чи ми знайдемо правильну відповідь.

З п'ятого питання ми зрозуміли чи бачать щось студенти позитивне у шлюбах під час навчання.

45 дівчат одразу обрали відповідь «А», де йшлося, що така родина має змогу зростати разом, бути опорою один для одного у процесі становлення один одного. Першу відповідь також обрали *32 хлопця*.

5 з опитаних представниць жіночої статі обрали відповідь «В»: *«У шлюбах між студентами немає нічого позитивного, краще почекати закінчення університету»*. *12 хлопців* цю думку підтримали. Чи маємо ми право сказати, що вони неправі? Малоімовірно. Ніхто з опитаних не обрав відповідь «Б», де йшлося про те, що молоду родину підтримують батьки та держава. Що батьки підтримують, то безперечно, а ось держава... Чи можна сказати, що просто наші студенти не обізнані у державних програмах для молодих людей? Я беру на себе сміливість і відповідаю за усіх студентів держави: ні, не можна. Перед моїми зустрічами з опитаними я намагалася знайти якісь соціальні програми в Україні на 2015 рік. Для молодих сімей студентів нічого не передбачено.

З цього ми і перейдемо до шостого питання: *«Що ви бачите негативного у шлюбах між студентами?»* Можливо, відповіді «А» та «Б» дещо описали побоювання наших опитаних, пов'язані з молодою родиною? *24 хлопця* та *22 дівчини* бояться за фінансові проблеми своєї родини (відповідь «А»). Про забезпечення молодих родин, що мало б надходити від держави зазначено вище. *12 дівчат* та *15 хлопців* переживають, що їх шлюб буде потерпати від постійних «повчань» старших (відповідь «Б»). Не можна сказати, що вони неправі в цьому. *11 хлопців* та *16 дівчат* вважають, що негативних моментів у житті студентської родини не має.

Ми проаналізували погляд студентів на шлюби в період навчання і дійшли до 7 питання: *«Скільки дітей опитувані хочуть мати у майбутньому?»*

Ніхто не обрав відповіді, що зовсім не хоче мати дітей (відповідь «А»). Більшість опитаних обох статей обрали відповідь «Б»: *1-2 дитини*. І лише *7 дівчат* хочуть мати більше 3 дітей (відповідь «В»). Це говорить про те, що кожен студент навіть у своєму юному віці розуміє, що мало лише просто хотіти дитину,

треба ще бути готовим нести відповідальність за неї. Кожен розуміє, що перед батьками стоїть задача дати цій дитині все необхідне для розвитку та успішного майбутнього. Бути готовим морально до батьківства чи до материнства це одна справа, слід не забувати ще й про фінансову сторону. Як би не було це цинічно, але це важливо, у першу чергу.

Відповіді на 8 питань підтвердили думку, що опитані студенти (а вони були звичайні собі студенти нашого університету: не відмінники, не двієчники), а значить у якомусь сенсі і більшість студентів нашого навчального закладу —люди розумні та посправжньому дорослі. Звучало це питання так: *«Хто на вашу думку має заробляти гроші у студентській родині?»*

Підтвердженням тому є те, що ніхто з 50 дівчат не обрав відповідь, що чоловік має заробляти гроші у студентській родині (відповідь «В»), а що обидва мають докладати максимум зусиль для благополуччя своєї родини. Цю ж позицію підтримали ще 42 хлопця. Лише 8 вважають, що сімейних дохід молодого родини — це справа особисто чоловіча. Тобто, ці опитані обрали відповідь «А». Чи вони занадто самовпевнені? А чи, можливо, до нестями закохані? Тут все ж можна з впевненістю сказати, що лише разом студентська родина зможе впоратися з усіма негараздами, а насамперед з фінансовими. Про що власно і було питання.

9 питання: *«Чи притримуєтеся Ви правила: «Мій чоловік/моя дружина має бути схожим/схожа на мого батька/мою матір?»* ». 3 хлопця та 8 дівчат згодні з цим висловом (відповідь «А»). Можливо, це дещо пов'язано з психологією усередині їх родин. Це не значить, що для тих, хто вважає цю фразу дещо дивною батьки не найдорожчі, просто кожна людина індивідуальна та неповторна. Думку 42 хлопців, що це твердження дещо дивне розділяють 33 опитані дівчини (відповідь «Б»). Відповідно, що відповідь «В» обрали 5 хлопців, тобто вони не задумувалися над сенсом цього вислову, точно так же як і 9 дівчат.

І на завершення, у 10 питанні опитані розказали про своє ставлення до знайомих-студентів у яких вже є свої сім'ї. Відповідь «А»: *«Ні,таких знайомих у мене немає»*, обрали 7 дівчат. Інші 43 знайшли своє ставлення у відповіді «Б»: *повністю схвалили цей вчинок*, мовляв якщо є кохання, можливості(навіть, наприклад, поєднувати роботу,навчання та ще й сімейне життя), то чому ж ні? Цю ж відповідь обрали і 32 хлопця.

18 з хлопців них не схвалили цей вчинок (відповідь «В»), бо мотивом для такого раннього шлюбу у їх знайомих були ті особливі обставини про які ми вже згадували і, що мовляв, не було б їх, то і шлюб би перенісся кудись до завершення університету.

Проте, схвалювати вчинок чи не схвалювати— це дещо відрізняється від того, аби самому чинити щось таким чином.

Отже, проаналізувавши відповіді опитаних студентів СумДУ відразу відмітимо, що проблема підготовки студентів до сімейного життя є надзвичайно важливою і у майбутньому потребує більш детального розгляду. У кризовий для країни період, доля молоді — є однією із найважливіших проблем.

Опитані студенти розуміють, що створення сім'ї — це важливий, а головне надзвичайно відповідальний крок. Майже всі розуміють проблеми з якими може зіткнутися родина студентів. І головна сторона таких проблем — фінансова. Тож тут доречно сказати, що відповідальність за їх усунення має перебрати на себе держава. Соціальних програм для новостворених сімей студентів не має. Уряд має обов'язково надати чи то збільшення стипендій таким студентам, чи то виплати додаткових коштів при одруженні. Є над чим замислитися Міністерству соціальної політики нашої держави.

Саме студенти є потенційними учасниками громадського життя країни, і від того, якими цінностями вони керуються, що для них є ідеалом, залежить розвиток нашого суспільства. Треба створити всі умови, аби студенти впевнено крокували до головної мети життя — щасливої родини.

ТЕМПЕРАМЕНТ ОСОБИСТОСТІ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сахно П. І., Герман Л., студ. гр. МДм-41

Темперамент вважають найбільш стійкою характеристикою особистості, яка майже не змінюється впродовж життя, виявляється в усіх сферах життєдіяльності і характеризує індивіда з боку динамічних особливостей його психічної діяльності. Її зміст і умови по різному впливають на прояви властивостей типу ВНД. Вони можуть виявлятися як у позитивному, так і негативному значенні. Це свідчить про те, що люди залежно від типу темпераменту самостійно